

Goigs a Sant Martí

Carme

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: C/ Sant Martí, 42
Emplaçament A l'Arxiu Parroquial ubicat a la rectoria.

Coordenades:

Latitud: 41.53113
Longitud: 1.62099
UTM Est (X): 384958
UTM Nord (Y): 4598638

Classificació

Número de fitxa 08048 - 32
Àmbit: Patrimoni documental
Tipologia Fons documental
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XX
Any 1973
Autoria de l'element: Joan Castells Casas (lletra), Maria del Rio Montfort (música), Antoni M. Castells (il·lustracions)
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Restringit
Ús actual: Religios
Titularitat Privada accessible
Titular: Bisbat de Sant Feliu de Llobregat. Plaça de la Vila, 11, 1r 1^a. 08980 Sant Feliu de Llobregat.

Fitxes associades:

[Església Parroquial de Sant Martí](#)

[Cal Ros \(antiga Església de Sant Martí\)](#)

Autoria de la fitxa Jordina Sales Carbonell; Natalia Salazar Ortiz
Data de registre de la fitxa: dv., 04/06/2010 - 02:00

Descripció

Els "Goigs a llaor de St. Martí / que es venera a la parròquia de Carme / Arquebisbat de Barcelona, Comarca d'Igualada", estan signats per Joan Castells i Casas i la música és una composició de Maria del Rio i Montfort. Les il·lustracions són obra d'Antoni Castells i Cases. L'exemplar conservat a l'Arxiu Parroquial de Carme forma part, amb el n. 627, d'una sèrie de 1.200 exemplars impresos sobre paper àmbar a dues tintes (negre i vermella). Van ser impresos per Bas estamper d'Igualada, el dia de Tots Sants de 1973. Es tracta d'una edició dels Amics dels Goigs del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada. La caixa mesura 30'7 x 20'7 cm i la lletra es presenta a tres columnes. La imatge del sant lliurant la meitat de la seva capa a un pobre, apareix ornada amb motius al·legòrics (espasa de soldat, i mitra i bàcul episcopal). A la part inferior del full es reproduïx la partitura musical; tot plegat queda emmarcat per una orla vermella formada per palmetes d'estil clàssic. Al revers del full, a part de les dades tècniques de l'edició, es reproduïx un text titulat "Retall d'Història", signat amb les inicials J. S. C. on es resumeix l'hagiografia de Martí de Tours, la història de la parròquia de Sant Martí de Carme, l'extensió del culte a Sant Martí per Catalunya, i finalment, una petita reflexió moralitzant.

Història

Els goigs, composicions popular de caràcter poètic a la llaor sobretot de la Mare de Déu, però també a la de Crist o a la dels Sants, es documenten per primer cop a Catalunya al segle XIII. La primera vegada que es troba documentada explícitament la paraula "goig" és a la Crònica de Ramon Muntaner (1325-1328), on consta que ja se'n cantaven, però el goig més antic conservat es troba inclòs al Llibre Vermell de Montserrat, de finals del segle XIV, i porta el títol: "Ballada dels goigs de Nostra Dona en vulgar català a ball rodó"; aquest goig, tot i estar escrit en català en la seva major part, encara conserva fragments en llatí. La crítica literària ha relacionat els goigs amb el gènere trobadoresc, ja que una part del text és cantada per un rapsode i l'altra part la repeteix el públic. El nom prové dels set goigs de Maria (Encarnació, Nadal, Epifania, Resurrecció, Ascensió, Davallada de l'Esperit Sant i Assumpció). Es canten col·lectivament, en el marc d'un acte religiós de cert relleu, com ara una missa de festa major, un aplec o una processó. Antigament, aquestes composicions solien ser anònimes i es transmetien oralment, tot i que a partir dels segles XVI-XVII es començaren a publicar de forma generalitzada, en forma de fulls solts i per iniciativa de les parròquies. Eren i són encara distribuïts durant les festes religioses i era habitual veure'ls penjats al cancell de les portes de les masies. L'estructura més habitual està formada per set estrofes de vuit versos heptasíl·labs (sis més la resposta), a les que s'hi afegeixen una entrada i una tornada de quatre versos cadascuna. La rima és consonàntica alternada i el ritme el dona l'accent en la tercera i última síl·laba de cada vers. Els goigs són impresos senzills, en fulls solts (de 30 per 20 cm, aproximadament) i amb una composició tipogràfica mantinguda amb poques variants fins avui en dia: una orla, formada amb elements tipogràfics o bé dibuixada, emmarca el títol, el text, la imatge de l'advocació i la música (que no apareix impresa fins al segle XVIII).

Bibliografia

BISBAL, M. Antònia; MIRET, M. Teresa; MONCUNILL, Conxa (2001): Els goigs a la comarca de l'Anoia, Ed. Fundació Salvador Vives i Casajuana, Barcelona, p. 355-357.

Goigs a llaor

que es venera a la

Arquebisbat de Barcelona

de St. Martí

Parròquia de CARME

Comarca d'Igualada

Per Patró aquest poble un dia
entre molta no escollí:
Carme va vol per llum i guia;
beniu-le, Sant Martí.

Entremig de la boirada
s'ha vist afeixir un nou estel;
de petit, o flor gemada,
als seus pares fou fidel;
bolla flor que al mig d'Hongria
perfumà tot el jardí.

Va seguir igual que son pare
la carrera militar;
avai! veu la llum clara
per seguir un altre estendard
Prou és temps de pagania
prò la fe vol assolir.

Troba un dia un vell captaire
tremolant vora un cancell,
ell, sense pensar s'hi gaire,
fa muntar del seu mancel,
li donà quan s'callanguin
l'hora dolça pel camí.

A la nit s'aparixia
Jesucrist a Sant Martí,
amb mateixa fesomia
que el captaire que vesti;
«El mancel que el vell cobria,
crea —li diu— que a mi em cobri.»

Tant ell ama la pobresa
que es pot dir: no té res seu;
no hi ha al Cel millor riquesa
que dar al pobre en nom de Déu.
Si el donar deus alegris,
per què el cor tenim mesquí?

Va guiar-lo Sant Hilari
en la seva joventut,
quan del viure solitari
s'enumerà resultat;
en bon hora se li obrí
el cancell d'un monestir.

Per la seva santa vida
és de Tours zelós Prelat;
llavors rep nova embornada
per sembrar arreu el bon blat.
Va combatre l'heresia,
pel que el varen perseguir.

Deu del Cel mireu propici
el poble que tant us vol,
que no hi cecia el gram del vici
en son viure camperol;
que no hi manqui l'alegria
ni la pau per compartir.

Protegiu-nos les anyades;
dellinreu el nostre camp
de l'hera i podregades,
i a les vinyes de mal gam;
amb la vostra companyia
res no ens pot espardir.

Que la indòctria paperera
dongui feina a molta gent;
dels molins la brunadora
acompanyi el prec fervent;
que no hi manqui l'harmonia
per poder el poble ascendir.

Quan que el poble en vós confia,
torrem ara a repetir:
Carme va vol per llum i guia;
beniu-le, Sant Martí.

Antífona: O Martí, Pastor Bo, zelós, Sacerdot del Déu Altíssim, pregau per nosaltres al nostre Pare celestial.
V. El Senyor va conduir al just per camins de rectitud. R. I li va mostrar el Regne de Déu.

PREQUEM

O Déu, que veieu com no confiem en cap obra nostra, feu-nos la gràcia d'ésser emparats contra tota cosa adversa, per la intercessió del bisbe i confessor Sant Martí. Per Nostre Senyor Jesucrist.

TORNADA

Per Pa-tró, aquest po-ble un dia en-tre molta no es-co-llí Gar-me va vol per llum i guí-a be-niu-le, lo Sant Mar-tí.

ESTROFA
En-tre mig de la boi-ra, da-s'ha vist tot un ve-ge-ri no-vo, fel-de pe-tit, oh flor ge-ma-da als seus pa-res fou fi-el.

TORNADA

da, be-niu l'hor que al mig d'Hon-gria per-fumà tot el jar-dí. Gar-me va vol per llum i guí-a be-niu-le, lo Sant Mar-tí.

l'escola ascètica de Sant Hilari i sota la seva direcció funda el monestir de Ligugè (360). Elegit bisbe de Tours (371), es consagra a l'evangelització de la Gàl·lia. Ens diu el mateix: «He estat soldat per força, bisbe per deure, monjo per vocació.» L'any 397, a Candes, sentint-se sense forces, pregava Déu així: «Senyor, si encara sóc útil al vostre poble, no refuso de reprendre la tasca, però que es faci la vostra voluntat.» Tres dies després s'adormí en el Senyor.

La primera notícia que hom troba referent a Carme data del 17 de Juliol del 1205. Correspon al testament atorgat per Ramon de la Guàrdia, senyor del Castell de Claramunt, on s'esmenta el lloc de Sant Martí de Carme, que deuria consistir en una capella dedicada al gloriós bisbe de Tours, amb unes quantes cases al seu entorn. Altres referències fan menció de la susdita capella a Sant Martí, fins l'any 1727, en què fou declarada parròquia independent de la Poble de Claramunt, sota el patronatge de Sant Martí.

És curiós constatar l'estesa devoció al gloriós bisbe de Tours. Una gran munició de

Temples de campions, heroïnes, fins, joglars, competicions de sexualitat bescantada, el poble cristià enten molt bé el més corprendor de l'ensenyament de Jesucrist, que veiem en aquell jove soldat, després bisbe de Tours, compartir amb el menesterós la seva indigència.

La senzillesa d'un jove que estima de debò atrau poderosament l'atenció del poble cristià. Martí, sense sorolls, sense premsa, sense concessions de cap mena, ni tan sols pretendre-ho ell mateix, sap saltar a l'història i la seva fama passa les fronteres del temps perquè sap emprar l'única arma totalment eficient: l'Amor cristià, que enderroca barres, fronteres i dificultats de tota mena. Martí avui, perquè ha sapigut estimar, ésser generós, donar-se, encara el recordem, i la seva vida no sols és respectada i admirada, sinó que volguda imitar per tot cristià que senti en el seu cor l'espurna d'aquell foc que Jesucrist ens vingué a portar en la nit gelida però serena del primer Nadal.

J. S. C.

100 EXEMPLARS SOBRE CARTOLINA OFFRET A 2 TINTES,
I NUMERATS DE L'1 AL 100.
1.200 EXEMPLARS SOBRE PAPER ÀMBAR A 2 TINTES,
NUMERATS DE L'1 AL 1.200.
DE LA LLETRA DELS PRESENTS GOIGS N'ÉS AUTOR
EN JOAN CASTELLS I CASAS, EXORNATS
AMB EN BRUIX DE N'ANTONI M.^o CASTELLS I CASAS,
MERICATS PER NA. MARIA DEL RIO I MONTFORT.
HAN SORTIT DELS TÒRCULS BAS D'IGUALADA, ESTAMPER,
EL DIA DE TOTS SANTS DEL 1973.

EXEMPLAR Nº 000627
SÈRIE DE 1.200 EXEMPLARS

EDICIÓ N.º 53 DEL GRUP «AMICS DELS GOIGS» DEL
CENTRE D'ESTUDIS GOMARCALS D'IGUALADA